והא עובר וחיה. דקתני מתני׳ המיה טומאה שבעה והאשה טהורה: וקמטמי לה עובר לחיה. ש״מ דטעמא דאשה טהורה משום מגע בית הסתרים הוא ולא משום גלוי: **טבעת אין סופה לצאת.** בטמיה: **טומאה זו.** דתיה: **מאי אינה מדברי תורה.** ל״ל למימר כולי האי לימא טומאה זו דברי סופרים משום גזירה כדמפרש לקמיה: **לא תימא.** מתני׳ ר״ע היא דאמר עובר מת שבמעי אשה טמא טומאת הלכך מטמא לחיה דטומאה בלועה מיטמא[ט] ואשה טהורה משום דמגע בית הסתרים הוא: **אלא אפי׳ לר׳ ישמעאל בו׳.** ולקמן בעי מאי ר׳ ישמעאל ור״ע: גזירה שמא יוציא בו׳. דאי אמרת היא שפשטה ידה למעי אשה ונגעה בעובר מת טהורה פעמים שהולד מוציא ראשו חוץ לפרוזדור והרי הוא כילוד ומטמא וכסבורה היה שעדיין הוא במעיה ואתי לטהרה אבל בדרוסה שהשיבו ידו למעי בהמה דקתני מתני׳[י] טהור ליכא למיגזר הכי מפני שרחם שלה גלוי[יא] דכי מפיק חזי ליה: **טרידה.** עסוקה היא בחבליה ולידה וטרידה מלומר ליה אל תגעי: **על פני השדה.** משמע גלוי: **להוציא עובר.** שהוא טמון: **גולל.** כיסוי הארון של מת: **דופק.** דף שנותנין בגלוי: **ור׳ ישמעאל סבר גולל ודופק הלכתא היא.** וכי אתא קרא להוציא עובר: **ור״ע סבר עובר במעי אשה טמא.** וכי אתא קרא לגולל ודופק וקסבר לאו הלכתא היא: **מדאורייתא מנא ליה.** דטמא דלא מטהר ליה ממשמעותיה דעל פני השדה ואפי׳ לא מייתר: **במת בנפש.** מת שהוא בתוך נפש האחרת:[יב] רביעית הלוג דם חיי האדם תלויין בו שבכך הוא מתקיים: **אף רביעית דם הבא׳ משני מתים.** הלכך האי קרא דכתיב ביה חד נפש לאו לרביעית דם אתא: **נפשות.** משמע תמיס: **מת.** דבר שמיתה בא על ידו דהיינו רביעית: **מתני׳ הבשר טהור.** שאין בהמה מקבלת טומאה מחיים: **הבשר מגע נבלה.** בשר העובר מגע אבר מן החי שהוא מטמא כנגלה בהעור והרוטב (לקמן דף קכט:) אי נמי אם יצא[יג] עובר מת נגלה גמורה הוי האבר מאחר שלא טהרתו שחיטה: **אמו:** **מגע טרפה שחוטה.** שהשחיטה אע״פ שאינה מתרת האבר באכילה מטהרתו מידי נבלה והוא כטרפה שחוטה שאינה מטומאה מן התורה כדמפרש ואזיל אלא מדרבנן במוקדשין[יד]: מה

והא עובר וחיה דכשתי טבעות דמו וקא מטמא לה עובר לחיה אמר רבה שאני עובר הואיל וסופו לצאת אמר רבא עובר סופו לצאת טבעת אין סופה לצאת אלא אמר רבא פומבדיתאי ידעי טעמא דהא מילתא ומנו רב יוסף דאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל [א]טומאה זו אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים מאי אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים דלא תימא אליבא דר׳ עקיבא דאמר [ב]עובר במעי אשה טמא אלא אפי׳ לר׳ ישמעאל דאמר עובר במעי אשה טהור גזרו בה טומאה מדרבנן מאי טעמא [ג] אמר רב הושעיא גזירה שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור[ד] אי הכי אשה נמי אשה מרגשת בעצמה ותימא לה לחיה טרידא מאי ר׳ ישמעאל ומאי ר״ע דתניא[ה] [א] וכל אשר יגע על פני השדה להוציא עובר במעי אשה דברי ר׳ ישמעאל ר״ע אומר לרבות [ו]גולל ודופק ור׳ ישמעאל גולל ודופק הלכתא גמירי לה ור״ע עובר במעי אשה טמא מדאורייתא מנא ליה אמר ר׳ אושעיא אמר קרא [ב] הנוגע במת בנפש איזהו מת שבנפש של אדם הוי אומר זה עובר שבמעי אשה ור׳ ישמעאל האי מיבעי ליה [ד]לרביעית דם הבאה מן המת[ז] שמטמאה שנאמר הנוגע במת בנפש האדם איזהו נפש של אדם שמטמאה הוי אומר זו רביעית דם ור״ע לטעמיה דאמר אף רביעית דם הבאה משני מתים מטמאה באהל[ח] דתניא ר״ע אומר מנין לרביעית דם הבאה משני מתים שמטמאה באהל שנא׳[ט] ועל כל נפשות מת לא יבא שתי נפשות ושיעור אחד: **מתני׳[י] בהמה המקשה לילד והוציא עובר את ידו וחתכה ואח״כ שחט את אמו הבשר טהור[יא] שחט את אמו ואח״כ חתכה[יב] הבשר מגע נבלה דברי ר״מ וחכמים אומרים[יג] מגע טרפה שחוטה

מה

מה [ט] נדה מב: ע״ש, [י] עי׳ תוס׳ בכורות דף כב ע״א (ש״מ), [יא] ספרי חוקת סי׳ קכז, [יב] עי׳ תוס׳ מנחות דף קד ע״א (ש״מ), [יג] פנהלרין ל. מזיר לח. (דף מט: נג:), [יד] [לעיל סח.], [טו] [לקמן עד: קכט.], [טז] לעיל ע״:, [יז] לעיל סח. (עי״ש ברש״י ד״ה וכי תימא), [יח] לקמן עג., [יט] עי׳ זבחים ג״:, [כ] עי׳ עג סע״א, [כא] ע ע״ב.

ליקוטי רש״י

אליבא דר׳ עקיבא דאמר. טומאה בלועה כגון עובר במעי אשה טמאה [לעיל ע:]. **אמר רב הושעיא.** הך טומאת היא מדרבנן גזרה שמא יוציא ולד את ראשו חוץ לפרוזדור ותגע בו דמכי נפק הוה ליה ילוד ולא הוי בלועה וטמא מדאורייתא משום נוגע בטמא [נדה מב:]. **לרבות גולל ודופק.** אם עשאו גולל לקבר טמאת לעולם באהל כמת עצמו ואפילו ניטל משם דתניא בפרק בהמה המקשה כל אשר יגע על פני השדה לרבות גולל ודופק [עירובין טו.]. דגולל מטמא במגע ומשא ובאהל [סוכה כג.]. **גולל.** זה כסוי העליון דף שנותנין על המת [לקמן קכו:]. גולל הוא הדף הנתון על האדון לכסוי ואוהן שבדפנות קרי לו דופק [סנהדרין מז:]. **רביעית.** היא שיעור חיותו של אדם **ובלאו הכי** לא מיקרי מת עד שיהא בו שיעור מיתה [סנהדרין ד.]. שברביעית דם הוא המקיים שיעור זה הלכה למשה מסיני שרביעית דם מטמא באהל מפני שהיא נפש וקריא ביה על כל נפשות מת לא יבא [סוטה ה.]. רביעית [דם] קרי (ליה) נפש כדאמר׳ התם (שבת לח:) רביעית דם נתתי בכם. **ועל כל נפשות מת לא יבא.** דמשמע משני מתים [נדה לח.]. אלא יצאת רביעית דם מת׳ מתים אינו מטמא להם [שם מט:]. **שתי נפשות.** משמע משני בני אדם וכתב מת כדי מיתה היינו רביעית ורבנן פליגי עליה ואמרי עד שיהא השיעור מאדם אחד דנפשת חסר כתיב [סנהדרין שם]. **הבשר טהור.** דוקא התכו קודם שחיטה דמשעה שנשחטה ונכלאת לטומאה אוכלין לא נגע הא לא התכו טמא [לקמן עג.]. **הבשר מגע נבלה.** בשר העובר שהיה ממוכר לאבר היולת [שם עד:]. בשר העובר מגע נבילה שקבל טומאה מאבר היולת שהיה ממוכר לו והוא מטמא כאבר מן החי [שם קכט.]. כל העובר והבהמה נגעו באבר טמאין. **מגע טרפה שחוטה.** שאבר היולת עדיין הוא ממוכר בשעת שחיטה אע״פ שאין שחיטה מחיירתה באכילה מטהרתה מידי נבילה כטרפה שבשחיטה מטהרתה וטעמייהו מפרש במתני׳ ולקמן (עג.) מפרש בפירקין בטרפה שחוטה מאי מגע שיין למימר בה ומפרש שרפה שחוטה מטמאה את המוקדשים מדרבנן [לעיל סח:].

עין משפט נר מצוה

לח א מי׳ פכ״ה מהל׳ טומאת מת הל״ב:
לט ב מי׳ שם הל׳ ח:
מ ג מי׳ פ״ג שם הל׳ טו ע״ש בכ״מ:
מא ד מי׳ פ״ד שם הלכה ה:
מב ה ו מי׳ פ״ג מהל׳ אבות הטומאה הלכה ט:

רבינו גרשום

והא עובר וחיה דכשתי טבעות דמו. דעובר במעי בהמה ויד חיה במעי בהמה שניהן בולעין העובר והיד וקא מטמא ליה עובר לחיה: **שאני עובר הואיל וסופו לצאת.** ולא מיחזי כבלוע: **טומאה זו** (אינה מדברי תורה) דמטמאה עובר לחיה [אינה מד״ת]: **שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור.** והוי כילוד: **אי הכי אשה נמי.** דאי חיישינן להא דאמרת שמא יוציא ולד א״כ אפי׳ האם נמי תהא טמאה: **אשה מרגשת בעצמה.** כשיוצא תהא יודעת: **ותימא ליה לחיה.** כלומר אמאי אמרי׳ החיה טמאה שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור ותימא ליה האם לחיה כשיוציא ראשו ולא תהא טמאה החיה עד דתימא לה האם לחיה: **להוציא עובר שבמעי אשה.** כלומר דאינו על פני השדה: **לרבות גולל ודופק.** גולל זהו כסוי שעל גבי ארון של מת דופק דפנות שמטמאין כמת ולא להוציא עובר שבמעי אשה: **ורבי עקיבא לטעמיה דאמר אף רביעית דם.** דר׳ עקיבא לא בעי ליה להאי קרא: **ושיעור א׳.** כלומר ורביעית אחד: **ואח״כ שחט את אמו הבשר טהור.** כלומר דאין מטמאה מחיים: אמאי

תורה אור השלם

א) וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בַּחֲלַל חָרֶב אוֹ בְּמֵת אוֹ בְּעֶצֶם אָדָם אוֹ בְּקֶבֶר יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים: [במדבר יט, טז]

ב) כָּל הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת מִשְׁכַּן יְיָ טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נִדָּה לֹא זֹרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ: [במדבר יט, יג]

ג) וְעַל כָּל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא: [ויקרא כא, יא]

הגהות וציונים

ט) וטהרה בלועה מיטמאה כצ״ל (ש״מ, וכונתו להגיה דפו״י שגרסו ״וטהורה בלועה מטמאה״): **י)** בכת״י נוסף דיבור המתחיל: **רביעית דם.** רביעית הלוג כו׳: **יא)** מלת יצא נמחק. וגי״ב **מצא** כצ״ל והלא כרב חסדא לקמן דף ע״ד ע״א דבעובר מת לכ״ע שחיטה עושה ניפול יעוש״ה ומפרש רש״י בזה כרבא שם

יב) בכת״י נוסף עמה: **יג)** [הינו במגע אבל] (גליון): **יד)** דטומאה (כת״י): **טו)** גי׳ ר״מ ונפשות (גליון):

טו) דפליגי נמי באבר דעובר מת ודו״ק (הגהות מהר״ב רנשבורג). וכן ברש״ש **נמצא:** **ל)** [צ״ל דהוה אמינא] (גליון): **לא)** בכת״י נוסף עמה: **לב)** [אבל] (גליון): **לג)** דטומאה (כת״י): **לד)** גי׳ ר״מ ונפשות (גליון):

ז) ״דרש רבה מוהאכל מנבלתה״ (כת״י): **ח)** [הינו במגע

והא עובר וחיה דכשתי טבעות דמו וקא מטמא לה עובר לחיה אמר רבה שאני עובר הואיל וסופו לצאת אמר רבא עובר סופו לצאת טבעת אין סופה לצאת אלא אמר רבא פומבדיתאי ידעי טעמא דהא מילתא ומנו רב יוסף דאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל [א]טומאה זו אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים מאי אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים דלא תימא אליבא דר׳ עקיבא דאמר [ב]עובר במעי אשה טמא אלא אפי׳ לר׳ ישמעאל דאמר עובר במעי אשה טהור גזרו בה טומאה מדרבנן מאי טעמא [ג] אמר רב הושעיא גזירה שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור[ד] אי הכי אשה נמי אשה מרגשת בעצמה ותימא לה לחיה טרידא מאי ר׳ ישמעאל ומאי ר״ע דתניא[ה] [א] וכל אשר יגע על פני השדה להוציא עובר במעי אשה דברי ר׳ ישמעאל ר״ע אומר לרבות [ו]גולל ודופק ור׳ ישמעאל גולל ודופק הלכתא גמירי לה ור״ע עובר במעי אשה טמא מדאורייתא מנא ליה אמר ר׳ אושעיא אמר קרא [ב] הנוגע במת בנפש איזהו מת שבנפש של אדם הוי אומר זה עובר שבמעי אשה ור׳ ישמעאל האי מיבעי ליה [ד]לרביעית דם הבאה מן המת[ז] שמטמאה שנאמר הנוגע במת בנפש האדם איזהו נפש של אדם שמטמאה הוי אומר זו רביעית דם ור״ע לטעמיה דאמר אף רביעית דם הבאה משני מתים מטמאה באהל[ח] דתניא ר״ע אומר מנין לרביעית דם הבאה משני מתים שמטמאה באהל שנא׳[ט] ועל כל נפשות מת לא יבא שתי נפשות ושיעור אחד: **מתני׳[י] בהמה המקשה לילד והוציא עובר את ידו וחתכה ואח״כ שחט את אמו הבשר טהור[יא] שחט את אמו ואח״כ חתכה[יב] הבשר מגע נבלה דברי ר״מ וחכמים אומרים[יג] מגע טרפה שחוטה

והרי היה ועובר דכשתי טבעות דמו. מה שפי׳ בקונטרס אלמא דטומאה בלועה מטמאה וטעמא דאשה טהורה משום בית הסתרים וכן פי׳ בסמוך גבי לא תימא מתני׳ ר׳ עקיבא היא וקשה הא דמגע בית הסתרים לא מטמא[ז] במשא מטומאת אלא ל״ל כדפירשנו דאשה טהורה משום טומאה[ט] בלועה היא והיה הוא כשתי טבעות. פי׳ בקונטרס משום דהרי הוא כילוד משמע דדוקא נקט ראשו וכן משמע בפ׳ יולת דופן (דף דף מב:) גבי יולדת מטמאה בפנים כבחוץ דקאמר כגון שהוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור כדרב אושעיא כו׳ משמע דרב אושעיא נקט דוקא ראשו ותימה דאמאי נקט ראשו אפי׳ הוציא ידו חוץ לפרוזדור נמי טומאה היה שנגעה בו או הסיטה דמו לאו טומאה בלועה היא וי״ל דגזירת הכתוב היא דעד שיהא כילוד לא מטמאה כדדרים מעל פני השדה והשתא ניחא הא דאריך ר׳ ישמעאל למדרש טעמא מקרא דטעמייה פשוט דטומאה בלועה היא אלא משום דלא מטמא בהוציא ידו עד שיהא כילוד ור׳ עקיבא נמי לא פליג אלא בהוציא את ידו וכן משמע דלא תימא אליבא דר״ע משמע דכר״ע אחתי מתני׳ בפשיטות דטומאה היה מדברי סופרים דגזרינן כולו במעי אשה אטו הוציא ידו אבל אי ר״ע מטמא עובר במעי אמו אפי׳ לא יצא לחוץ כלל היכי מתוקמא מתניתי׳ אליביה דהיה טמאה ואשה טהורה:

גולל ודופק. מפורש בפ״ק דכתובות (דף ד: ד״ה עד): **שתי נפשות ושיעור אחד.** ור׳ ישמעאל סבר דיש אם למסורת ונפשת כתיב כדאמר בנהדרין בפ״ק (דף ד.) וקשה דתני קראי ברביעית דם ל״ל במת בנפש ונפש[מ]: **הוציא** עובר את ידו וחתכה **ואח״כ שחט את אמו הבשר טהור.** דעובר שבפנים אפי׳ מת חשיב כחי דהא קא מהני ליה שחיטת אמו להחיות אף בהאכלה: **וחכמים** אומרים מגע **טרפה שחוטה.** בשחיטה עושה ניפול פליגי כדאמרי׳ בגמ׳[נ] וקודם שחיטה לכ״ע אלא שמגע באבר שבחוץ טהור ולא מחיים מטמא היכי הוה מהני שחיטה לרבנן להפקיע הטומאה לטהרו ולעיל[ס] דקתני הוציא רוצה את ידו ונגע בו טהור לאו דוקא לפי שהוא בפנים לאפי׳ הוציא עובר ידו לחוץ ונגע בו הרועה טהור אלא להודיענך כחו דר׳ יוסי הגלילי דאפי׳ הכי בטומאה טמא מ״ל מודו רבנן בהוציא ידו לחוץ ונגע בו דבטומאה טמא דלענין מה שבפנים הוא דמקשינן טומאה לטהורה ולא לענין מה שבחוץ:

טהור

עין משפט נר מצוה

מג. א ב מיי' פ"ג מהל' אסורי המזבח הל"י: **מד. ג ד** מיי' פכ"ג מהל' כלי המקדש ט:

רבינו גרשום

אמאי טומאת בית הסתרים היא. כלומר דאין חלוקין כשאר טומאות דנוגע טמא לטהור אלא מחוברין הן אמאי הכשר מגע נבלה. דתנן שלשה על שלשה שנחלקו. שהיה טמא מדרס ונחלקו טהור מאותו מדרס: **אבל טמא מגע מדרס.** אחר שחלק בשעת פרישתו נוגע אחד לחברו. והא קא חזינן הכא לר' מאיר שטומאת בית הסתרים מטמאה שדומה כמי שנוגע אחד לחברו דקאמר טמא מגע מדרס: **ולא איתמר עלה אמר עולא לא שנו אלא שלשה על שלשה שנחלקו.** אפי' ר' יוסי דלא מודי בשלשה על שלשה שנחלקו דתהא טמא טומאת בית הסתרים מודי באבר דטומאת בית הסתרים מטמא מ"ט דלאו איתמר עלה אמר עולא לא שנו אלא בשלשה על שלשה דלא טמאה טומאת בית הסתרים אבל שלש על שלש הבאות כו' כלומר הבאות מבגד גדול טמא וכו': **רבינא אמר בגד לאו לחיתוכא קאי.** כלומר אפי' ר' יוסי דמטהר לענין בגד מטומאת בית הסתרים מטמא לענין אבר בגד לאו לחיתוכא קאי ולא דמי כמאן דחתוך ונוגע בהדי הדדי אבל אבר דלחיתוכא קאי דומו כמו דנגע בהדי הדדי:

דתנן

טהור מן המדרס. מתחילה כשנטמא מדרס צריך לומר דהיה שם פשוטי כלי עץ מספיק בין רגלו לנבוד דאי אין שם פשוטי כלי עץ לא הוה פליג ר' יוסי דהא בא לו מדרס ומגע זב בימד שם היה יחף או מדרס ומגע מדרס שם היה נעול וכשבא בגת אחת מודה ר' יוסי כדמשמע בהקומץ רבה (מנחות דף כד:):

אלא שאם נגע בו הזב כו'. שנגע בו מקמי מדרס אירי או שיתף דרס דהוה ליה מדרס ומגע הזב בגת אחת דאי לבסוף לא אתי מגע דקיל ואיל אמדרס החמור כדמשמע בהקומץ [רבה] (שם: ושם ד"ה כי) דקתני בברייתא מודה ר' יוסי בשני סדינים המקופלים ומונחים זה על זה ושב עליהן הזב שהעליון טמא מדרס והתחתון טמא מדרס ומגע מדרס פי' שיש אויר בין הסדינין שמונחין על גבי קודסין זה למעלה מזה ושב זב על העליון עד שהכביד העליון שנגע בתחתון וכגון שפשוטי כלי עץ מספיק בינו ולסדינים דבעליון קדם המדרס למגע ובתחתון באים בגת אחת שהכביד[ד] על העליון עד שהגיע לתחתון נטמא מדרס מחמת הזב ומגע מדרס מן הסדין העליון ושניהם באים בגת אחת ומעיקרא דקא הוה בעי למיפשט בעיא דעשרון שחלקו ונטמא אחד מהם והניחם[ה] בביסקא[ו] וחזר טבל יום ונגע בטמא מי אמרינן שבע ליה טומאה או לא ויטמא גם חלק השני ע"י לירוף כלי ופשיט ממתני' דסדין טמא מדרס שעשאו וילון טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס אמר ר' יוסי וכי באיזה מדרס מגע זב לאו איתמר עלה אמר עולא [ד]ל"ש אלא שלשה על שלשה שנחלק אבל שלש על שלש הבאות מבגד גדול בשעת פרישתן מאביהן מקבלות טומאה מאביהן הא נמי בשעת פרישתן מאבר מקבל טומאה מאבר רבינא אמר בגד לאו לחתיכה קאי עובר[ז] לחתיכה קאי[ח] וכל העומד לחתוך כחתוך

מה מצינו [א]בטרפה ששחיטתה מטהרתה אף שחיטת בהמה תטהר את האבר אמר להם ר"מ לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה דבר שגופה תטהר את האבר דבר שאינו גופה (ב) מנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה בהמה טמאה אסורה באכילה אף טרפה אסורה באכילה מה בהמה טמאה אין שחיטתה מטהרתה אף טרפה לא תטהרנה שחיטה לא אם אמרת בבהמה טמאה שלא היתה לה שעת הכושר תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר טול לך מה שהבאת הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין לא אם אמרת בבהמה טמאה שכן אין במינה שחיטה [ג]בן תאמר בטרפה שיש במינה שחיטה שמנה חי אין שחיטתו מטהרתו לפי שאין במינו שחיטה: **גמ'** אמאי [ג] טומאת בית הסתרים היא וטומאת בית הסתרים לא מטמיא לימא ר' מאיר לטעמיה [ד] דתנן שלשה על שלשה שנחלק טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס [ה]דברי ר"מ ותניא[ו] א"ר יוסי [ז]וכי באיזה מדרס נגע זה אלא שאם נגע בו זב שיהא טמא מגע זב לאו איתמר עלה אמר עולא [ד]ל"ש אלא שלשה על שלשה שנחלק אבל שלש על שלש הבאות מבגד גדול בשעת פרישתן מאביהן מקבלות טומאה מאביהן הא נמי בשעת פרישתן מאבר מקבל טומאה מאבר רבינא אמר בגד לאו לחתיכה קאי [ח] וכל העומד לחתוך כחתוך

מה מצינו כלקתני לקמיה ומנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה: אף שחיטת בהמה תטהר את האבר. גרסי': **לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה.**[ב] מן הדין הוא שהרי דבר שגופה: **ומנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה.** דשמא אינה מטהרתה ומן הדין אינה מטהרתה שבהמה טמאה אסורה באכילה: ומה טמאה אין שחיטתה מטהרתה. מלטמא להכי תניא בתורת כהנים[ז] לכל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה וגו' כל הנוגע בהם יטמא להביא בהמה טמאה שלא תטהרנה שחיטתה והלא דין הוא הארך אסור באכילה ובהמה טמאה אסורה באכילה מה ארך אין שחיטתו מטהרתו דכתיב בהו טמאים הם לכם אף בהמה טמאה לא תטהרנה שחיטתה או כלך לדרך זו בהמה טמאה אסורה באכילה וטרפה אסורה מה טרפה שחיטתה מטהרתה אף בהמה טמאה כן תלמוד לומר הנוגע בהם להביא בהמה טמאה שלא תטהרנה שחיטתה: **שלא היתה לה שעת הכושר.** ליטהר מטומאתה ע"י שחיטה: **תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר.** וכיון דחל עלה תורת שחיטה תו לא פקעה מיניה והויא בכלל שאר לאן ובקר: **טול לך מה שהבאת.** טול מכאן ראייה זו שהבאת: **הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין.** שתטהרנה: **שיש במינה שחיטה.** הלכך לא נפקא מכלל בקר ולאן אבל בן שמונה חי שנולד מבהמה חיה אין לנו בחה לטהר אפי' נשחט לפי שאינו בכלל בקר ולאן: **גמ' ואמאי.** דאר העובר טמא והלא לא נגע האבר בבשר אלא ע"י חבורו ואותו מגע חבור בית הסתרים הוא שאינו נראה: **וטומאת בית הסתרים.** קי"ל בגמ' נדה (דף מג:) דלא מטמיא: **לימא ר"מ לטעמיה.** דאית ליה טומאת בית הסתרים מטמיא: **שלשה.** טפחים בגד שרחוי למדרס והיה מדרס הזב שהוא אב הטומאה דכתיב[ב] וכל אשר יגע במשכבו וגו': **שנחלק.** ואינו ראוי עוד למדרס אבל ראוי הוא לשאר טומאות דקי"ל שלש אצבעות על שלש חזי לעניין ולעשירין[ד]: **טהור מן המדרס.** מלטמא אדם וכלים: **אבל טמא מגע מדרס.** טומא' הנוגע במדרס יש לו והוי ראשון לטומאה מפני שנגעו זה בזה בעודן מחוברין שהיו מדרס: **וכי באיזה מדרס נגע זה.** מאחר שנחלק שהרי מגע חבורו[ה] אינו מגע לפי שהוא בית הסתרים אלא אם י"ל שיש כלוס טומאה משמרת[ו] עליו לאו משום מגע מדרס: **אלא שאם נגע בו הזב.** ברגלו ערום כשדרס עליו או לאחר שדרס עליו והוי עליו ג' טומאות טומאת מדרס שהיא אב הטומאה וטומאת מגע שהיא ראשונה ואינה אלא לטמא אוכלין ומשקין ונחלק טהור מטומאת מדרס ואינו אב הטומאה עוד אבל טמא מגע הזב כ"ז אלא טבל ונפחת[ז] מג' אצבעות: **לא שנו.** דנחלק ר' יוסי על ר' מאיר: **אלא בשלשה על שלשה שנחלק.** דליכא למימר בשעת פרישתן זה מזה קבלו טומאת מגע זה מזה שהרי בשעת פרישתן לא יש בזה כדי לטמא בגד ולא בזה כדי לטמא בגד שהרי אין בהם שיעור אב הטומאה: **אבל ג' אצבעות הבאין מבגד גדול.** שהיה טמא מדרס ותחבו ממנו שלש אצבעות טהרה התחיכה הקטנה מן המדרס שאין בה כשיעור וטומאה מגע מדרס אפי' לר' יוסי דאמר אין מגע החבור מגע דהא בית הסתרים היא הכא מודה משום דבשעת פרישתו מאביו אי אפשר לנמלס שלא יגע מעט מעט ובשעת פרישה אינו בית הסתרים ומקבל טומאה מאביו שיש בו שיעור אב הטומאה והכא גבי מתני' נמי אפי' ר' יוסי מודה דמגעו מגע משום שעת פרישה כשחותך האבר מן הטובר: **בשעת** פרישתן[ד] מקבלין טומאה מאביהן. ופ"ת ולקמן בהעור והרוטב (דף קכח:) גבי החותך בשר (ב) מן החי דטמא ומוקי לה כר"מ דאמר טומאה דבית הסתרים מטמא לוקמה אפי' כר' יוסי דבשעת פרישתו מקבל טומאה מהאבר ודוחק לומר דמירי כגון דבמשהו ראשון שנחתך לא היה באבר כדי לעלות ארוכה[ו] וי"ל דבעי לאוקמי אף בגיזתו בכל כחו דלא מקבל טומאה מאביהן בשעת פרישה מאביהן וכי האי גוונא משני בפ' אמרו לו (כריתות דף טו:) ומיהו בפ' כילד לולין (פסחים דף פה. ושם ד"ה ולרבינא) גבי אבר שילא מקצתו לחותך עד שמגיע לעצם וקולף עד שמגיע לפרק וחותך ודייק מינה דלא גזור טומאה על היולא דא"כ היה מטמא מה שבפנים ומשני דטומאת

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לקמן קכט. גדה מא:], **ב)** כלים פכ"ז מ"א, **ג)** [פסחים דף פה.], **ד)** שמיני פרק ו הל' א-ד, **ה)** ריקרא טו ה "ואיש אשר יגע במשכבו", **ו)** עי' רש"ש, והוא לקמן קכז רע"ב (וכ"כ הרמב"ם פ"ב מאבות הטומאות ה"ג עי"ש בכ"מ).

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומנין לטרפה ששחיטתה וכו' טומאה אסורה באכילה וטרפה כל"ל ומיבא אף נמתק: **(ב)** תוס' ד"ה בשעת וכו' בשר מאבר מן החי:

גליון הש"ם

גמ' (דברי ר"מ ותניא). גלאה שלא לגרום אלו מיצוה:

ליקוטי רש"י

שהיתה לה שעת הכושר. לשחטו וליטהר קודם שנטרפה. **בן שמנה.** מדשיס. **אין שחיטתו מטהרתו.** אף שחיטתו מיתה ומטמאה [שבת קלו.]. **אמאי.** היאך קבל טומאה ממחובר והלא מגעו בשאר וקי"ל בנלה (מא:) מקבל דטומאת בית הסתרים לא מטמיא [לקמן קכט.]. **טומאת בית הסתרים היא.** לקמן (נדה מג.) ליף מודיו לא שטף בגמיס (ויקרא טו) דלאו בר טמוי הוא ומטומת בהיים נמי מיגה נפקא לן [נדה מא:]. כל מגע מיבור בית הסתרים שאין מקום מגעו נראה טומאה בית הסתרים נפקא לן בגמסכת נדה דלא מיטמיא מודיו לא שטף בגמיס בפרק יולא דופן (מג.) דבעינן נגיעה בידיס שהן בגלוי [פסחים פה.].

הגהות וציונים

ל) [מלת "ותניא" טעות הדפוס שהרי הך מלתא דאמר ר' יוסי נשנית במשנה כלים שם] (גליון). וכן ליתא במלאכת שלמה: **מ)** צ"ל **אבר** (כ"ה מלא"ש, וכ"ה בר"ג ובכת"י): **נ)** בדפוסים מאוחרים נוסף "שחיטתה" ע"פ חכמת שלמה (ושם איתא "שחיטה"), וכבר כתב הדק"ס דבודאי לא הוסיף מהרש"ל שבוש זה ובוקי סריקי תלו ביה: **ס)** מלת "הלעשירים" נמחק. וע"ב ל"ל למחקו או דצ"ל "ולא לעשירים" דהכי איתא בשבת דף כו ע"ב (הגהות מהר"ב רנשבורג). ועי' מהריעב"ץ: **ס)** דפוסים מאוחרים "חביורו": **ו)** צ"ל **משויירת.** רש"ל (גליון). ולפניו היה "משומרת": **ז)** כת"י **או** נפחת: **ח)** כת"י **שכשהכביד: ט)** כ"ה בדפוסי ויניציאה וכ"ה רש"ש. בדפוס שונצינו הוא כמו במנחות "והניחו": **י)** פי' הוא כלי שרת (גליון): **כ)** [צ"ל **דהוה אמינא**] (מהרש"א, מהר"ם, גליון): **ל)** בשעת פרישתן **מאביהן** מקבלות (כת"י):

בחתוך דמי. והרי נוגעין זה בזה: עד מקום מדה. שהוא עתיד לקיים ומה שעתיד לקון אין לריך טבילה דבקקון דמי: חבורי אוכלין. שהן רכין אינו משוב חבור וכמאן דמיפרתי דמו ודאמרינן בעלמא (פסחים דף פה.) לרבינא חבורי אוכלין כמאן דמיפרתי דמו מהכא נפקא: בשלמא לעולא. דאמר טעמא משום פריסה הוא: היינו דקתני. מתני' חתכו דאי לא חתכו אינו טמא משום דמגע סתרים הוא: איידי דתנא רישא חתכו. ואחר כך שחטו את אמו הבשר טהור דדוקא חתכו קודם שחיטה דמשעה שנשחטה ונראית לטומאת אוכלין לא נגע הא לא חתכו טמא: תנא סיפא חתכו. ובלא חתכו נמי טמא העובר: מי מטמיא. דקתני בה תורת מגע: מטמאה במוקדשין. מדרבנן: אמרו לו הרבה מצלת כו'. לקמיה מפרש מאי קא מהדרי ליה: ואת האבר המדולדל בה. בשום בהמה שנחתך ממנה אבר ומעורה ותלוי במקצת דאמרי' בהעור והרוטב (לקמן דף קמ:) האבר המדולדל בבהמה ונשחטה מטמאה טומאת אוכלין ולא טומאת נבלות מדקתני הוכשרו בהמה ואי נבלה מאי הכשר איכא למימר ואע"פ שאסורין באכילה כדקתני לקמן בשמעתין) להניא האבר והבשר המדולדלים: דבר שגופה. כלומר דין הוא שטהרנו שהיא גופה: במחלוקת באבר. דעובדין: כך מחלוקת באבר. המדולדל בבהמה דלרבי מאיר אין שחיטתו מטהרתו ולרבנן שחיטתו מטהרתו: עושה ניפול. בשעת שחיטה הרי הוא כנופל ממנה ואין שחיטתו מועלת לו ומשום לישנא דקרא דילפינן לקמן מיתה עושה ניפול נקט לה: ניפול. גמר נפילה: אליבא דרבנן. דבאבר דעובר מטהרי ובאבר המדולדל בה מטמאין: בחזרה. כדאמר ר' יוחנן בריש פירקין (לעיל דף פח:) אבר עצמו מוחר באכילה אם החזיר: מידי נבלה אמרו לו שחיטת אמו א"כ תתירנו באכילה אמרו לו טרפה תוכיח ששחיטתה מטהרתה באכילה אמר להן [ה] אם טיהרה שחיטת טרפה אותה דבר שהוא גופה תטהר את האבר דבר שאינו גופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה אמר רשב"ל כמחלוקת בעוברין כך מחלוקת באיברין ורבי יוחנן אמר מחלוקת באבר דעובר אבל באבר דבהמה דברי הכל שחיטה עושה ניפול א"ר יוסי בר' חנינא מ"ט דר' יוחנן אליבא דרבנן האי אית ליה תקנתא בחזרה והא לית ליה תקנתא בחזרה מיתיבי אמר להם ר' מאיר לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שגופה תטהר את העובר דבר שאינו גופה

בשלמא

ואפילו הוא יותר משלשה על שלשה אפילו הכי טהורה מן המדרס כיון דלא חזיא למלאכה דאשווה להעטעף ופשה ביה טומאת מגע דחזיא לג' אצבעות אבל התם איירי כשאין עליה מדרס אלא טומאת מגע בלבד וקריעה אהני לצבולי ומו לא פשה עליה מידי ואין נראה שוס סברא לחלק דמ"מ כיון דיש בה שלש על שלש שהוא שיעור טומאה לא פקע מייה טומאת מגע ומה שהניח שם בקונטרס ראיה דאע"ג דאית בו שיעור טומאה מ"מ בטלה ע"י קריעה דומיא דכלי חרס דשבירתו מטהרתו ושבריו מקבלין טומאה כדאמר בחלו טרפות (לעיל דף מד:) הן וקרקרותיהן ואין זו שוס ראיה דהתם איירי כשייחד השבריס אח"כ אבל בלא יחוד לא כמו שמפרש[מ] שם[נ] ויש מפרשים דטעית שם כלי עליה וכשנקרעה כיון דאזל שם כלי מינה טהורה לגמרי אבל הכא איירי בחתיכת בגד ולא טהרה ממגע אע"פ שטהור מן המדרס ועוד נראה לי דאיירי כשקורע בהרבה מקומות עד שלא ישאר בכל אחד רוחב שלש ולהכי קאמר דטהורה לגמרי דאע"פ שכל הקריעות מחוברות בסופן לאו מיטור הוא כיון דכל קרע וקרע נקרע עד רוב הטעית והוי כאילו נגמר כל קרע וקרע עד סופו וכגון שלא שייר בטעית באותו מישוט שלא נקרע כדי מעפורת פי' סודר דכדאמרינן התם דאי נשאר כדי מעפורת הויא טמא מדרבנן דכאמר בפרק דם חטאת (זבחים דף לד:): **מטביל** עד מקום מדה. ואם תאמר ולידך ליהוי חצילה דהוי מישוטו המקפיד דמישוטו המקפיד חוזן בכלים כמו באדם כדמשמע במסכת מקואות (פ"ט מ"ז) ויש לומר דאיירי בדות הכלים הטשויין כעין חוליות כאותן שלשלאות של ברזל הטשויין בטבעות והא דקתני נמי סיפא במסכת מקואות (פ"י מ"ה) שלשלת דלי גדול ארבעה טפחים ושל קטן עשרה טפחים ומטבל עד מקום מדה ר' טרפון אומר עד שיטבול כל הטבעת מכלל דת"ק לא בעי כל הטבעת מירי נמי כגון דאותה עצמה עשויה כחוליות מטבעות קטנות וליכא חצילה: **חבורי** אוכלים כמאן דמיפרתי דמו. תימה דלא משמע הכי בהעור והרוטב[ט] (לקמן דף קכח:) גבי מיסב עליו ואע"כ חתכו טמא ופריך[פ] טומאת בית הסתרים הוא ודוחק להעמידה כר' מאיר וי"ל דלא אמרינן כמאן דמיפרתי דמו אלא היכא דעומד ליקלף כמו הכא דאבר אסור והשאר מותר וכן בסוף כילד צולין (פסחים דף פה.) גבי אבר שיצא מקצתו דמה שיצא אסור ומה שבפנים מותר אבל גבי אבר מן החי דהכל אסור ואין עומד ליחתך לא אמרינן כמאן דמיפרתי דמו:

בחתוך דמי כמאן כרבי מאיר דתנן [ס] א כל ידות הכלים שהן ארוכות ועתיד לקצצן מטביל עד מקום מדה (דברי ר"מ וחכמים אומרים[ע]) עד שיטביל את כולו אפילו תימא רבנן [ב] חבורי אוכלין כמאן דמיפרתי דמו ונגיעי בהדדי בשלמא לעולא היינו דקתני חתכה אלא לרבינא מאי חתכה איידי דתנא רישא חתכה תנא נמי סיפא חתכה: וחכמים אומרים מגע טרפה שחוטה: טרפה שחוטה מי מטמיא אין כדאבוה דשמואל [ג] דאמר אבוה דשמואל [ד] טרפה ששחטה מטמאה במוקדשין: מה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה אף שחיטת בהמה תטהר את העובר[ה]: תניא אמר להן רבי מאיר וכי מי טיהרו לאבר זה מידי נבלה שחיטת אמו א"כ תתירנו באכילה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו [ו] חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה מאי קאמרי אמר רבא ואמרי לה כדי[ז] חסורי מחסרא והכי קתני אמר להן ר' מאיר וכי מי טיהרו לאבר זה מידי נבלה שחיטת אמו אם כן תתירנו באכילה אמרו לו טרפה תוכיח ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה ואינה מתירתה באכילה אמר להן לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה דבר שהוא גופה תטהר את האבר דבר שאינו גופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה אמר להן רבי מאיר וכי מי טיהרו לאבר זה מידי נבלה אמרו לו שחיטת אמו א"כ תתירנו באכילה אמרו לו טרפה תוכיח ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה ואינה מתירתה באכילה אמר להן [ח] אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שגופה תטהר את העובר שאינו גופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה אמר רשב"ל כמחלוקת בעוברין כך מחלוקת באיברין ורבי יוחנן אמר מחלוקת באבר דעובר אבל באבר דבהמה דברי הכל שחיטה עושה ניפול א"ר יוסי בר' חנינא מ"ט דר' יוחנן אליבא דרבנן האי אית ליה תקנתא בחזרה והא לית ליה תקנתא בחזרה מיתיבי אמר להם ר' מאיר לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שגופה תטהר את העובר דבר שאינו גופה

בשלמא

דטומאת בית הסתרים היא ומה בכך הא בשעת פריסתה מקבל טומאה ולא מיתוקמא בגיזז בכל כמו שהרי לריך לקלוף הבשר שבחוץ מעל העצם עד לפרק וי"ל דמיירי כגון שחותך בסכין רחבה שמפסקת הסכין בין מה שבחוץ למה שבפנים ואין נוגע זה בזה בשעת חתיכה וכן ההיא דהעור והרוטב (לקמן דף קכח:) בעי לאוקומי אפי' בסכין רחבה ואם תאמר אמאי לא מקשה הכא לעולא כמו שמקשה לשמואל בכריתות (דף טו:) דאמר אהא דתנן בפ"ק דמס' מכשירין (משנה ה) המוסק[ז] את הכרישין מיס שבתוכן אינן בכי יותן והיולא מהן הרי הן בכי יותן אמר שמואל וכרישין עצמן הוכשרו מ"ט בשעת פריסתן מהן הכשירוס ופריך עלה מתני' דהתם דקתני ערב פסח הולך אצל רופא ומותך אבר המדולדל[ח] בו עד שייתה כשערה ותוחבו בסירא[ט] ונמשך ממנו והלה עושה פסחו והרופא עושה פסחו ואי בשעת פריסתן הוכשרו הכא נמי בשעת פריסתן מן האבר ליטמא לאדם ומשני בגיזז בכל כמו והשתא טפי הוה ליה לאקשויי הכא לעולא מטומאה אטומאה ממה דפריך התם מטומאה אהכשר ויש לומר[י] דאעולא דהכא לא מצי למיפרך מהתם דלא דמי דהכא אפילו נחזין בכל כמו מקבלות טומאה בשעת פריסתן עד שלא הודבל לגמרי נוגע קצת בחציו אבל התם גבי אבר מן החי כל זמן שלא הודבל לגמרי לא מטמא ואין לחוש אגגיעה קודם שהודבל לגמרי אבל לשמואל פריך שפיר דמיירי במיס שנפלו על הכרישין שלא לרצון ולכך מוסק[כ] ומיס הנבדלים ממנה לגמרי הם לרצון וכי הדרי ונגעי בכרישין מכשירין אע"ג דלא ניחא ליה כדתנן (מכשירין פ"ח מ"ח) כל משקה שאין תחילתו לרצון וסופו לרצון הרי הוא בכי יותן ודמיא לההוא דרופא לגמרי וא"ת דאמרינן בהעור והרוטב (לקמן דף קכג.) טעית שהתחיל לקורעה כיון שנקרע רובה שוב אינו חבור וטהורה משמע טהורה לגמרי וכן משמע בפ' דם חטאת (זבחים דף לד:) דמייתי לה אנגד שיצא חוץ לקלעים וטמא קורעו ומכניסו ומכבסו במקום קדוש ואם נשאר עליו שום טומאה היאך מכניסו והא אכתי טמא הוא והשתא אמאי אינה טמאה מגע מדרס כי הכא ובקונטרס תירץ שם דהיכא[ל] דאיכא עליו שתי טומאות מדרס ומגע הזב אהני חלוקה למדרס דתו לא חזיא ליה

מה א מיי' פ"ג מהל' מקוואות הל' כה: מו ב מיי' פ"ו מהל' טומאת אוכלין הלכה יד:

מז ג מיי' פ"ב מהלכות אבות הטומאה הלכה ט:

רבינו גרשום

דתנן כל ידות הכלים שהן ארוכות. וטמאין: **אפי' תימא רבנן חיבורי אוכלין כו'.** כלומר ודמי האבר כמי שנגע לעובר: **בשלמא לעולא היינו דקתני חתכה.** בשלמא לעולא דלא (מלקי חיבורי) [אמרינן דחיבורי] אוכלין כמן (דלא מיפרתי) [דמפרתי] דמי היינו דקתני שחט את אמן ואח"כ חתכה דמעיקרא לאו כחתוכה דמי: **אלא לרבינא.** דאמר חיבורי אוכלין כמאן דמיפרתי דמו ודמי כחתוך מאי ואח"כ חתכה והא מעיקרא כחתוך דמי: **איידי דתנא רישא חתכה** ואח"כ שחט את אמו דוקא חתכה מש"ה טהור הבשר דלא מטמא מחיים **תנא סיפא נמי חתכה.** ולעולם אע"ג דלא חתכה כמאן דחתוך דמי: **ואת האבר המדולדל.** כלומר שנחתך ממנה אבר ומעורה במקצת ושחט הבהמה מטהר את האבר עמה: **תטהר את העובר.** אבר של עובר: **כמחלוקת בעוברין.** כמחלוקת ר"מ ורבנן בשחט את אמו ואח"כ חתכה הבשר מגע נבלה דשחיטה עושה ניפול ואין כולו השחיטה עמה ורבנן סברי אין שחיטה עושה ניפול וכוללו השחיטה עמה ואין נבלה אלא טרפה שחוטה והבשר שנוגע באבר מגע טרפה שחוטה ואין מטמא אלא במוקדשין: **כך מחלוקת באיברין.** אבר של בהמה המדולדל דר"מ סבר אין כוללו שחיטה עמה והוי נבלה ורבנן סברי כוללו שחיט' אלא הוי נבלה אלא חשוב טרפה שחוטה: **אבל באבר דבהמה דברי הכל שחיטה עושה ניפול.** ואין כוללו שחיטה עמה והוי נבלה: **האי אית ליה תקנתא.** האבר כשמחזירו למעי אמו קודם שחיטה אבל אבר המדולדל בבהמה לית ליה תקנתא בחזרה: בשלמא

עין משפט נר מצוה

ליקוטי רש"י

חבורי אוכלין. מגע מיעוט לאוכלים כמאן דמפרתי דמו ולא הוי מיעוט ולא מגע בית הסתרים מיקרי (פסחים פה.). **מי מטמיא.** מאי מגע שייך למימר בה. **מטמאה במוקדשין.** טרפה שחוטה מטמאה את המוקדשים מדרבנן (לעיל סח:). כלומר אם של מוקדשין היא (לקמן קכג: וכביי"ז לעיל כ: בסוד"ה ואי אמרת רע"ש ברש"ש). **חותך מן העובר שבמעיה.** והיינו המתמיכה בחוט (לעיל שם.). **מותר.** (אותו) אבר באכילה ואימר בשחיטתה כעובר עצמו ובעצמו מפרש בבהמה המקשה (לעיל קט:) מכל בבהמה תתכלו. **מן הטחול ומן הכליות.** אל בהמה אם נתתך מהם אף על פי שלא הוציא המתיכה מחוכה (שם נה.). **אסור באכילה.** ואע"פ שהניחו בבהמה לא הותר בשחיטתה לכני נקבו עתוד וכליות משום למידי דלא מיטרפא הוא (שם סח.). משום אבר מן החי והתם קא יליף בעצמא מאותה תאכלו שלמה ולא הסרה כלומר כשהיא שלמה הוא דקא אמינא לך כל בבהמה תאכלו להמיר דבר אחר שבגופה אבל כשהיא מסרה דהמגלת בתוכה מתקרונה הוא לא שריא לך כל בבהמה דהיינו המגלת בה (שם נה. ע"ש). **ואמרי לה כדי.** שם מכס (גיטין פה:). **מיתיבי כו'.** אלמא אין שחיטה עושה ניפול (לקמן עו:).

הגהות וציונים

ס) [צ"ל ר' יהודה אומר כך איתא במשנה] (גליון): **ע)** [צ"ל האבר] (גליון): **ג)** הוא שם חכם או פי' בחנם בלתי שום הזכרת חכם. רש"ל בשם הליכות עולם (גליון). ע' הגהות והערות על מהרש"ל גיטין פה סע"ב: **ד)** הוא שתטהרנו **מפני** שהיא גופה (ש"מ): **ה)** צ"ל שחיטתה (בארות המים): **ו)** מועלת לו **והויא הבהמה מגע נבלה** ומשום וכו'. כך מצאתי מוגה ברש"י כת"י (ש"מ): **ז)** [צ"ל המוחקן] (גליון): **ח)** פי' אדם שהוא מוכה שחין ויש לו אבר מדולדל כו' (מהרש"ל): **ט)** פי' בקרון התחוב בכותל או בקרקע והאדם החולה נמשך ממנו והאבר נשמט ממילא. עיין שם (מהרש"ל): **י)** ויש **לפרש** דאעולא דהכא (ש"מ): **כ)** צ"ל מוחק (גליון): **ל)** נ"א **דהכא** ועיין ר"מ שהגיה כמו שהוא לפנינו (גליון): **מ)** כת"י **שפי'**: **נ)** [ועיין בראש שחירץ דאבית הסתרים של כלים לא חיישינן בחציצה כלל והביא ראיה מתוספתא] (גליון): **ס)** דפריך כצ"ל (ש"מ):